

โครงการภูมิบ้าน ภูมิเมือง รำโทน (ลพบุรี)

การจัดเก็บข้อมูลด้าน
ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

โดย

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี

สภาวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

๒๕๔๘

■ ข้อมูลที่ดำเนินการจัดเก็บ

- ๑) ข้อมูลสารัตถะ
- ๒) ข้อมูลภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพการแสดง ภาพเครื่องดนตรี ภาพการแต่งกาย ภาพท่ารำ ภาพนักแสดงหรือนักดนตรี
- ๓) ข้อมูลภาพเคลื่อนไหว
- ๔) ข้อมูลเสียง

■ สถานที่เก็บข้อมูล

การแสดงรำโทนที่ยังคงมีการแสดงอยู่ในจังหวัดลพบุรี มีทั้งหมด ๖ แห่ง คือ

- ๑) บ้านแหลมฟ้าผ่า ต.บางพั้ง อ.บ้านหมี่

- ๒) บ้านหนองยายโต๊ะ ต.หนองยายโต๊ะ อ.ชัยบาดาล

- ๓) บ้านบัวชุม ต.บัวชุม อ.ชัยบาดาล

- ๔) บ้านโคกสูง ต.โคกสูง อ.พัฒนานิคม

- ๕) บ้านมหาโพธิ์ ต.มหาโพธิ์ อ.สระโบสถ์

- ๖) บ้านยาวโทน ต.ยาวโทน อ.หนองม่วง

รำโทน

ประวัติความเป็นมา

รำโทนเป็นการแสดงพื้นบ้านที่ยังมีการแสดงอยู่ในจังหวัดลพบุรี เริ่มมีการแสดงตั้งแต่เมื่อไรไม่ทราบแน่ชัด แต่มีการแสดงแพร่หลายทั่วไปที่จังหวัดลพบุรีในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประชาชนเกิดความเครียด จึงมีการร้องเพลงรำโทนเพื่อให้เกิดความสนุกสนานร่าเริง เพราะในช่วงสงครามห้ามทำกิจกรรมต่างๆ เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ระวังภัยที่พี่น้องเพื่อนๆ ฝึกหัดรำโทนกันเรื่อยมา

จำนวนผู้แสดง

ไม่มีการกำหนดที่แน่นอน

วิธีการแสดง

ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน มีทั้งรูปแบบรำเป็นคู่ชาย-หญิง และรำเป็นวง ปันกันไปทั้งชาย-หญิง

เครื่องแต่งกายของนักแสดง

นักแสดงแต่งกายตามวิถีชีวิตของตนเอง ส่วนใหญ่แต่งกายแบบไทยๆ ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง นุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อแบบไทย เสื้อลายดอก เสื้อประจำชาติพันธ์ ผู้ชายนุ่งกางเกงขาวยาว ใส่เสื้อคอกลมลายดอก ไม่มีเอกลักษณ์ที่แน่นอน

เครื่องดนตรี

ได้แก่ โทน(จ่ามะนา) ฉิ่ง กรับ และฉาบเล็ก เป็นต้น

บทเพลง

บทเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงรำโทนมีมากกว่า ๑๐๐ เพลง เป็นบทเพลงที่มีมาแต่ดั้งเดิมบ้าง เป็นเพลงที่แต่งเนื้อร้อง-ทำรำขึ้นมาใหม่บ้าง เพลงต่างๆ ที่ใช้ร้อง ใช้วิธีจดจำและถ่ายทอดกันต่อๆ มา ไม่มีการจดบันทึก เนื้อเพลงจึงแตกต่างกันไปตามแต่ความต้องการของผู้ร้อง คือ พ่อเพลง แม่เพลงหรือผู้ร่วมแสดงคือ ผู้รำ ส่วนใหญ่ผู้รำก็จะร้องเพลงได้เกือบทุกเพลง เนื้อเพลงบางบทเพลงนำมาจากวรรณคดีบางเรื่อง เช่น ลักษณวงศ์ ไกรทอง รามเกียรติ์ เป็นต้น นอกจากนี้เพลงบางเพลง มีเนื้อร้องให้รักชาติ รักท้องถิ่น แต่ที่พบมากที่สุด ก็เป็นเนื้อเพลงเกี่ยวกับความรัก การเกี่ยวพาราสีของพวกหนุ่มสาว เช่น

๑. เพลงแปดนาฬิกา
๒. เพลงชาติ ศาสนา
๓. เพลงผู้นำของชาติ
๔. เพลงสาวน้อยเอวกลม
๕. เพลงศิลปากร
๖. เพลงลพบุรี
๗. เพลงลักษณวงศ์แก้วตา
๘. เพลงรู้งามกินน้ำอยู่เป็นวง
๙. เพลงเดือนจำเดือน
๑๐. เพลงคึกเสียวแล้วละหนา

เพลง แปดนาฬิกา

แปดนาฬิกา ได้เวลาชักธง
เราจะต้องยืนตรง เคารพธงของชาติไทย (ซ้ำ)
เราสนับสนุน ป.พิบูลสงคราม
เราจะต้องทำตาม ตามผู้นำของชาติไทย(ซ้ำ)

ทำรำ

เป็นทำรำตามเนื้อเพลง แตกต่างไปตามท้องถิ่น คล้ายกับรำวงมาตรฐานในปัจจุบัน

โอกาสที่แสดง

ในงานรื่นเริงได้ทุกโอกาส เช่น งานตรุษสงกรานต์ งานบวชนาค งานแต่งงาน งานลอยกระทง งานแห่เรือ และงานประเพณีต่างๆ

ระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง

ระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงไม่มีกำหนดแน่นอน

ความนิยมของประชาชน

ได้รับความนิยมน้อยลง เหลืออยู่เพียง ๕-๖ แห่งเท่านั้น

ระบบเศรษฐกิจของคณะผู้แสดง

ไม่สามารถนำรายได้จากการแสดงมาเป็นรายได้หลักในการดำรงชีวิตได้

สถานที่ในการแสดง

ส่วนใหญ่เป็นบริเวณชุมชน ลานบ้าน ลานวัด หรือแม้แต่ในเรือ